

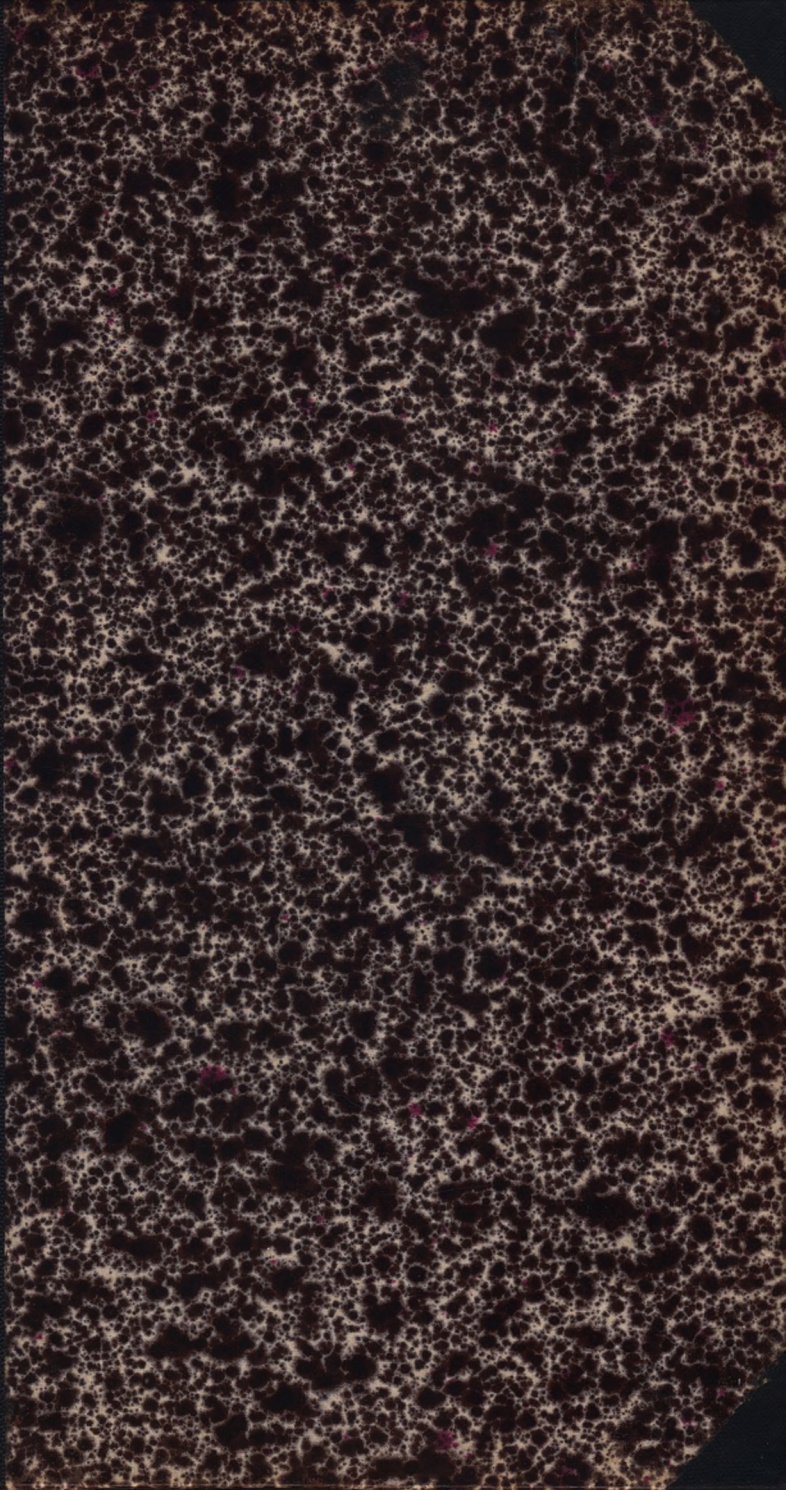
1851

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

751

51

[Blank label with decorative borders]

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

AZ ERDŐKNEK TŰZ ELLEN VALÓ BIZTOSÍTÁSÁRÓL

Ω

IRTA

Ω

CSERNY GYÖZŐ

KIRÁLYI AL-ERDŐFELÜGYELŐ
a földmivvelésügyi miniszteriumban

A. k. 2464.

BUDAPEST, 1907

"PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT R. T. NYOMÁSA.

AZ ERDŐKNEK TŰZ ELLEN VALÓ BIZTOSÍTÁSÁRÓL

IRTA

CSERNY GYÖZÖ

KIRÁLYI ALERDŐFELÜGYELŐ
a földművelésügyi miniszterhatalom alatt

KÜLÖNLENYOMAT

AZ ERDÉSZETI LAPOK 1907. ÉVI X—XI. FÜZETÉBŐL.

A. A. 2464

I. Az erdőtüzbiztosításról általában.

Általában elismert tény, hogy az erdőket tűz ellen biztosítani célszerű és szükséges; mégis ezzel a kérdéssel eddig közelebbről, gyakorlatilag csak Németországban (Poroszországban, Hannoverben, Sziléziában s a Rajna vidékén) foglalkoztak. Ugyanott a hatóság is szívesen támogatja ezt az intézményt és annak híveket szerezni igyekszik.

Az erdőbirtokosok azonban ezzel a kérdéssel szemben általánosságban még ott is elég tartózkodóan viselkednek. Nálunk e kérdéssel tudtommal az irodalomban éppen nem, a gyakorlati életben pedig nem foglalkoznak oly behatóan, mint azt ez a fontos közgazdasági kérdés megérdemelné. Pedig éppen az erdőgazdaságban, ahol a tűz okozta kárt azonnal és egész terjedelmében nem, később azonban annál inkább s annál tartósabban érzi meg az erdőbirtokos, igen fontos dolog, hogy az elszenvedett kárért mielőbb bizonyos kártérítésben részesüljön, hogy az újra erdősítés költségeire fedezetet és a növedékvesztéséért kárpótlást nyerjen.

Hogy eddig az erdőtüz ellen való biztosítás intézményét érdeme szerint nem karolták fel, annak talán az a körülmény is lehet oka, hogy egyrészt az eddigi díjtételek általában magasak s. hogy a nyereség a kockázathoz képest aránylag csekély, másrészt, hogy birtokosaink másféle kötelező biztosításokkal már eléggé meg vannak terhelve, továbbá hogy az okszerűen berendezett

erdőtűzbiztosítás előnyeit megismerni s méltányolni alkalmuk nem volt; végül, hogy a legtöbben ma is azt hiszik, hogy álló erdőt nem s csakis a már kitermelt faanyagot lehet biztosítani.

A tényleg fennforgó nagyobb kockázat, a tűzveszélynek hazánk egyes vidékein lakó népesség műveltségi fokához mért kisebb-nagyobb, sőt vidékenként egészen aránytalanul nagy mértéke, az erdőőrizetnek még mindig nem egészen megfelelő berendezése miatt, végül szakértők hiányában, maguk a biztosítási intézetek is tartózkodnak még a biztosításnak ezt a fontos nemét nálunk szélesebb körben meghonosítani.

Az erdőtűz ellen való biztosításnál, ugy mint minden más biztosításnál az előforduló kockázat mérlegelésén kívül első sorban a használandó *kamatláb megállapítása*, a *tűz által okozott kár értékének szakszerű kipuhatólása*, végre a *díjtételek lehető legolcsóbb kiszabása* a fődolog. Mindezeknek a helyes s méltányos megoldása pedig elég nehézséggel jár; emellett az erdőtűz ellen való biztosításnak gyakorlati kivitelét még megnehezíti az a körülmény is, hogy helytelen számítás esetén a biztosító intézet könnyen kiteheti magát annak, hogy tűzkár előfordulása esetén a vagyonsbiztosítás alapelveivel jöhet összeütközésbe. Minden okszerű biztosítás főfeltétele t. i. az, hogy egyfelől a tűzkárosult elpusztult vagyona jelenlegi értékéhez képest kárpótlásban részesüljön, másfelől azonban a tüzesetből kifolyólag hasznot ne huzzon.

Eppen ez az utóbbi eset azonban az erdőnek tűz ellen való biztosításánál könnyen előfordulhat, ha pl. az erdőértéknek a gazdasági érték szerinti megállapításánál — miről alább lesz szó — a kamatlábat kelleténél alacsonyabbra szabjuk, mert ebben az esetben a biztosított fél az elégett faanyagért kifizetett kártérítési összeget jövedelmezőbb módon, vagyis nagyobb kamat mellett elhelyezhetvén, az illető vágásforgás végén anyagilag kedvezőbb helyzetben lesz, mintha erdejét időközben a tűz nem pusztította volna el, hanem rendes használat útján értékesíthette volna a faállományt.

Igen fontos dolog tehát, mint már előbb is említém, ennél a biztosítási ágánál a *helyes kamatláb megállapítása*. A kamatlábat az erdőérték kiszámításánál általánosságban 2—3% között állapítják meg (erdőgazdasági kamatláb); előre, pontosan

meghatározott pl. 3⁰/₀-os kamatlábbal számítani azonban már nem vezetne mindig jó eredményhez, miért is azt esetről-esetre az erdőgazdaság viszonyaihoz s az esetleges körülményekhez képest illetőleg a szükséghez mérten felemelni vagy leszállítani kell, nem riadva vissza attól, hogy a százalékot esetleg pontos tört részekben számítsuk ki.

A második fontos körülmény az erdőtűzbiztosításnál *a tűz által károsult faállomány értékének helyes megállapítása*, ami szakszerű ismereteket kíván, mert az erdő telepítése, ápolása, rendszeres kezelése egyfelől nem csekély költséget és körültekintést igényel, másfelől telepítése és letarolása között jelentékeny idő telik el, mely alatt az árak és értékek jelentékeny hullámnak vannak alávetve.

Az érték megállapítása legczélszerűbben *az erdőértékszámítás-tan szabályai szerint történik*. Aszerint, amilyen koru az illető faállomány és amilyen vágásfordulóban kezeltetik az erdő, ennek értékét kiszámíthatjuk:

1. *az erdő befektetési (kerü) értéke,*
2. *gazdasági értéke s végül*
3. *eladási (forgalmi) értéke szerint.*

Az első eljárást általában akkor alkalmazzuk, illetőleg az erdő faállományának értékét, annak befektetési értéke szerint abban az esetben és addig az időpontig számítjuk ki, amíg az első szakszerű gyéritést be nem állítottuk. A kiszámítás tudvalevőleg úgy történik, hogy a talaj és az évi kezelési, védelmi, adó stb. kiadások tőkájének az *n*-dik évig kiszámított kamatos kamataihoz hozzáadjuk az erdősítési költségeket az *n*-dik évig kiszámított kamatos kamatokkal és ebből az összegből levonjuk az esetleg korábban, pl. a vágásforgás *a*-dik évében teljesített időközi használatokból (elő- köztes és mellékhasználatokból) befolyt bevételek értékét az *n*-dik évig kiszámított kamatos kamatokkal együtt. A két összeg különbsége adja az erdő faállományának értékét. Ha már most meg akarnók állapítani pl. az ilyen értékkel bíró, biztosított és tűz által megkárosult faállományért fizetendő *kártérítés összegét*, ebben az esetben az utóbb említett időközi bevételeken kívül még csak a tűz által kevésbé megrongált s még értékesíthető faanyagának az eltakarítási, illetőleg elszállítási költ-

ségeken felül mutatkozó értékét kellene levonásba hozni. A számítás eredménye adná azt az összeget, mely kártérítésképpen a kárvallottnak arra az esetre fizetendő volna, ha a kiszámított összeg a biztosított összeget fedezi, illetőleg ennél nem nagyobb.

Mínthogy ez a kártérítési összeg teljes záródású erdőre vonatkozólag számított ki, ennél fogva az, ha az erdő hézagos, a mutatózó hiányhoz képest apasztandó.

Lássunk egy példát! Egy kat. holdas 20 éves erdeifenyő erdő leégett. Az erdőítési költség (utánpótlásokkal együtt) annak idején 50 K-ra rugott. A talajnak az értéke 100 K-t s az évi kezelési, őrzési stb. költség holdankint 1·5 koronát tesz ki. A mellékés köztes használatból befolyt bevételek a tisztogatási és ápolási költségeket fedezik, miért is ezek nem vétetnek számításba. A tűz által megrongált gyöngye méretű s emiatt nehezen értékesíthető faanyag a kitermelés ellenében díjmentesen kiszolgáltatható.

Ebben az esetben tehát a tűz által elpusztított erdőrészt faállományának értékét, 3%-os kamatlábat alkalmazva s a kamatosítási, valamint a járadékösszegezési tényezőket az „Erdészeti zsebnaptárból“ kikeresve, következőképpen számíthatók ki:

$$100 (1 \cdot 03^{20} - 1) = 100 (1 \cdot 8061 - 1) = 80 \cdot 61 \text{ K}$$

$$50 \cdot 1 \cdot 03^{20} = 50 \cdot 1 \cdot 8061 = 90 \cdot 30 \text{ K}$$

$$1 \cdot 5 \cdot \frac{1 \cdot 03^{20} - 1}{1 \cdot 03 - 1} = 1 \cdot 5 \cdot 26 \cdot 8704 = 40 \cdot 31 \text{ K}$$

$$\text{összesen: } 211 \cdot 22 \text{ K.}$$

Ez az összeg képviselné az okozott tűzkár valódi értékét, melyet — feltéve, hogy az említett erdőrészt faállománya holdankint 220 K-ra volt biztosítva — a társaságnak a tűzkárosult erdőbirtokos részére teljesen ki kellene fizetnie. Ha ellenben a kérdéses erdőrészt csak 150 K-ra lett volna biztosítva, a tűzkárosult csak 150 K kifizetését igényelhetné (a biztosítási intézmény alapelvei értelmében).

2. Az erdőfaállományának értékét a gazdasági érték szerint középkori erdőrészek értékének megállapításánál számíthatjuk ki, oly erdőknél tehát, melyek a legközelebbi időben még nem kerülnek kihasználás alá.

Az erdőértékszámítástan szerint az n éves erdő faállomá-

bevételnek jelenlegi értéke

$$1305 \cdot \frac{1}{1.03^{25}} = 1305 \cdot 0.47761 = 623 \text{ K. (I.)}$$

Ezekkel a bevételekkel szemben a mostan 35 éves erdő-rész ápolására stb., tehát 25 éven át még a következő költségek fordítottak volna:

az évi kezelési, védelmi stb. költségek 25-ször 1.5 K

az évi talajjáradék 100.003 25-ször --- --- --- 3.—K

évenként s holdankint összesen: 4.5 K.

Ennek a 4.5 K-nyi évi járadéknak, mely az illető erdő-rész mostani 35 éves korától a vágásforduló végeig (a 60-ik év végéig, vagyis még 25 éven át) felmerült volna, a tőke értéke

$$4.5 \cdot \frac{1.03^{25} - 1}{1.03^{25} \cdot 0.03} = 4.5 \cdot 17.41431 = 78 \text{ K. (II.)}$$

A szóban lévő 35 éves erdő-rész faállományának gazdasági értéke tehát (I. összegből a II-ik összeget levonva) $623 - 78 = 545 \text{ K. (III.)}$

Ha az erdő-rész teljesen elégett volna és a tűz után abból fa már nem lett volna értékesíthető semmisen, ebben az esetben az erdő-rész értéke 545 K lenne és a tűzkárosult erdőbirtokosnak kártérítésképpen is ez az összeg volna egész összegében kifizetendő, feltéve, hogy az erdő-rész — mint fentebb mondtuk — 600 K-ra volt biztosítva.

Ha azonban a faállomány egy részét a tűz megkímélte s ez még értékesíthető, akkor a további számítás így alakul: Az erdő-rész megmaradt faállománya — mint fent feltételeztük — holdankint 80 tm^3 -t tesz ki.

Ha az erdő-rész a tűz kitörése előtt használtatott volna ki, azt tm^3 -kint pl. 2.5 K-val lehetett volna értékesíteni, a tűz pusztítása után azonban már csak 1 koronával értékesíthető, miért is a tűz által megkímélt faállomány értéke:

$$80 \times 1 = 80 \text{ K,}$$

mit levonva a III-ik összegből

$$545 - 80 = 465 \text{ K,}$$

mely összeg képviselné a *valóságos kárt*.

Ha már most a szóban lévő erdő-részt — mint feltételezve volt — tűz ellen 600 K-ra, vagyis az előbb kiszámított 545 K

értéken *felül* biztosítottuk, ez esetben a biztosítás elvei és szabályai szerint a valóságos kárnak megfelelő 465 K összeget is egész összegében kell a tüzkárosult birtokosnak kifizetni, míg ellenben, ha az erdőrészt faállományát csak 400 K-ra, vagyis az 545 K értéken alul biztosítottuk volna, akkor $545 : 400 = 465 : x$, vagyis a kártérítésül fizetendő összeg kerekén 341 K-t tenne ki.

3. A faállomány értékét az *eladási (forgalmi) értéke szerint* idősebb, legközelebb már kihasználásra kerülő erdőrészeknél számítjuk ki, még pedig oly módon, hogy a faállományt kihasználjuk és értékesítjük, vagy pedig ha más, hasonló minőségű erdőrészt faállományának eladásánál elért árakat veszszük alapul. A kártérítés gyors teljesítése érdekében és tekintettel arra, hogy vágható koru erdőkben a tűz oly kárt, amely a rögtöni kihasználást szükségessé tenné, okozni nem szokott, a sérült faállomány kihasználását nem szokták bevárni, hanem a kár értékét a véghasználati értéknek bizonyos, a tűz erejéhez mért százalékában fejezik ki.

Sarjerdőkben előfordult tüzkárok értékének megállapításánál célszerű a véghasználat értékéből kiindulni és ezen korszaki járadéknak tőkésítése által a teljes talajértéket — vagyis a talajértéket a tuskókkal együtt — kiszámítani.

Ennek a tőkének 3%-os kamatai adják az évi termelési járadékot, melyet a talaj a tuskókkal együtt nyújt és a fanövedékben kifejezésre juttat.

Ugyanez a termelési járadék adja, ha a faállomány korával számítunk, a járadék végértékét is, mely egyuttal a leégett erdőrészt értékét is képviseli.

Pl. egy 15 éves, 18 évi vágásfordulóban kezelt teljes záródású, egy kat. hold kiterjedésű tölgy-sarjerdő leégett. A véghasználati értéke holdankint 200 K-t tenne ki. A számítás így fog alakulni:

$$200 \cdot \frac{1}{1 \cdot 03^{18} - 1} = 200 \cdot 1 \cdot 4236 = 285 \text{ K a talaj értéke a tuskókat befoglalva}$$

$285 \cdot 0 \cdot 03 = 8 \cdot 55 \text{ K évi termelési járadék;}$

$$8 \cdot 55 \cdot \frac{1 \cdot 03^{15} - 1}{0 \cdot 03} = 8 \cdot 55 \cdot 18 \cdot 5989 = 160 \text{ K, mely összeg az elégett erdőrészt értékének felel meg.}$$

Az okszerű erdőtűzbiztosításnak további fontos követelménye az, hogy a *díjtételek minél alacsonyabbra legyenek megszabva*. A díjtételek megállapításánál *erdészeti műszaki szempontból* figyelembe jönnek: a fanem, az üzemmód, a korfokozati viszonyok, a gazdasági beosztás (utak, nyiladékok előfordulása) stb., míg *tűzbiztosítási szempontból* a vasutak, ipartelemek, szenítő berendezések stb. előfordulása, a községeknek, mulatóhelyeknek az erdőhöz való közelsége stb. esnek beszámítás alá. A díjtételek megállapításánál külön kell osztályozni a nagyobb kiterjedésű, különféle koru faállománnyal bíró erdőrészeket, valamint külön a mesterseges erdősitéseket s a tűzveszélynek különösen kitett fiatalosokat s más erdőrészeket, minthogy ezeknél a biztosítási díjtételeket a dolog természetéből kifolyólag aránylag magasabban szabják ki.

Végül kívánatos, hogy az erdőknek tűz ellen való biztosításával foglalkozó intézetek az *elvéllalt ügyeket minél gyorsabban* lebonyolítsák s hogy véleményeltérés esetén a tűz által okozott kár s a fizetendő kártérítés megállapítása mindkét fél által választandó s nem érdekelt *szakértők véleményére bizassék*.

II. Az erdőknek tűz ellen való biztosításával foglalkozó intézetek.

Amennyire erről eddig meggyőződni alkalmam volt, a kevés bel- és külföldi intézet közül, mely az erdőnek tűz ellen való biztosításával foglalkozik, jelenleg a *münchen-glabachi biztosító társaság* az, mely az erdőértékszámítástan fent hivatkozott elvei és szabályai alapul vétele mellett nézetem szerint legelfogadhatóbb és modern alapon nyújt biztosítást.*)

A társaság az erdőnek tűz ellen való biztosítását külön osztályban rendezte be, melynek élén külön erdészeti szakértő áll.

Nem lesz érdektelen biztosítási feltételeit alább, főbb vonásokban ismertetni:

1. A társaság minden kár ellen biztosítást nyújt, mely a tövön lévő biztosított faállományt, a tuskók kizárásával, tűz folytán érte és amely a fanövényzetben a tűz oltásánál szükségessé vált munkálatok alkalmával okoztatott. Ha a társaság különös kölcsönös megállapodás folytán a tűz által elpusztított erdőrészt újra beerdősítésére fordítandó költség biztosítását is elvállalta, ez esetben a biztosítási

*) A társaságnak csak Németország területére vonatkozólag van működési engedélye; nálunk és Ausztriában egyáltalán nem köt efféle ügyleteket. A társaság igazgatósága a legnagyobb előzékenységgel adta meg a kért felvilágosításokat.

Szerző.

feltételek erre a biztosításra is érvényesek. A faállomány letarolása esetén a biztosítás a döntött fára ruházódik át és a biztosítási időtartam addig tart, míg a fa a biztosított egyén tulajdona marad. A biztosítás alól kivételnek a háború, lázadás, földrengés stb. által okozott károk.

2. Ha a biztosítás a biztosítási időtartam utolsó évének október 1-éig (dél) nem mondatik fel, az hallgatag az eddigi időtartamra meghosszabbítottak tekintendő.

3. Aki valamely erdő faállományát tűz ellen akarja biztosítani, az a rendelkezésére bocsátott kérdőíveken nemcsak a biztosítandó faállomány korát, nemét, az erdőbirtok fekvését és a tulajdonjogi viszonyokat köteles pontosan bejelenteni, hanem a tűzveszély előfordulhatására befolyással bíró körülményeket is tartozik lelkiismeretesen ismertetni.

4. A biztosítási kötvényt az ügynökség kézbesíti a biztosítottnak. A társaság kötelezettsége a biztosítási kötvény beváltása, vagyis a biztosítási díj s egyéb költségek befizetése után kezdődik, ha ez iránt más megállapodás nem történt. Az évenként fizetendő díj több évre szóló biztosítás esetén, minden biztosítási év elején fizetendő a bizt. társaság megbízottjának.

5. Ha a biztosított erdőbirtokos a biztosítási időtartam alatt a tűzveszélyt fokozza, illetőleg ezt előidéző cselekedeteket vagy mulasztásokat követ el, vagy ha a már biztosított erdőrészt esetleg másutt is biztosítja, vagy végre, ha a biztosított erdő rész tulajdonosában (örökségi esetektől eltekintve) változás áll be, mindezen esetekben a társaság kártérítési kötelezettsége mindaddig függőben marad, míg a társaság a változásokhoz írásbeli hozzájárulását nem adta, illetőleg a régi állapot vissza nem állított. Ha azonban a tűzveszély a biztosított tudtán kívül növekedett, ugy a társaság kártérítési kötelezettsége tovább is fennmarad arra az esetre, ha a biztosított arról a társaságnak haladéktalanul jelentést tett. A társaság azonban a bejelentés után 2 héten belül a biztosítást, ha azt tovább fenntartani nem akarná, felmondhatja.

6. A biztosított a tűz előfordulását a társaságnál, illetőleg annak ügynökénél 24 órán belül, a helyi hatóságnak pedig 3 napon belül bejelenteni köteles. A biztosított ezenkívül tartozik a biztosított faállományt, amennyiben az hatalmában van, a tüztől megvédeni, a kár megállapításáig pedig mindent érintetlenül hagyni, nehogy ellenesetben kártérítési igényeitől elesse.

7. A biztosítás nem lehet nyereszkesedés tárgya; célja egyedül a biztosított s elégett faállomány valódi értéke alapján a károsultnak kárpótlást nyújtani; ha az elégett faanyag értéke annak befektetési (előállítási) értékénél nem nagyobb, akkor a kárpótlás nyújtásnak utóbbi képezi az alapját. A biztosítási összeg, akár erdőbecslés alapján állapított az meg akár nem, jelöli meg azt a határt, ameddig a társaság kártérítési kötelezettsége terjed.

Ha a biztosított faállomány értéke meghaladja a biztosított összeget, vagy ha az a társaság beleegyezésével még másutt is biztosított, ebben az esetben a kár csakis aránylagos részben (pro rata) térített meg (mint azt a fent közölt 2. sz. alatti példánál is bemutattam). Ha a faállomány értéke kisebb a biztosított összegnél, akkor a kár csak a kisebb érték után térített meg.

8. A társaságnak joga van a keletkezett tűzkár értékének megállapításánál

a tűzkár keletkezésének okát, nagyságát megvizsgálni és e tekintetben a biztosított feltől adatokat és ezek hitelességére nézve bizonyítékokat követelni.

Ugy a társaságnak, mint a biztosítottnak joga van követelni, hogy a tűzkárt közösen, mindkét félre nézve kötelezően és közös költségen megbecsüljék. Ebből a célból minden fél a saját szakértőjét bejelenti. Abban az esetben, ha az a fél, akinek a másik fél szakértőjét már bejelentette, két héten belül felhívás daczára sem jelentené be a maga szakértőjét, úgy a szakértőválasztás joga arra a félre száll, aki a másik felet felhívta. Mind a két szakértő a becslési eljárás megkezdése előtt elnökül egy harmadik szakértőt választhat, aki a szavazásnál dönt. Ha a felek az elnökválasztás tekintetében nem tudnak megegyezésre jutni, az esetben az elnököt a bíróság nevezi ki.

A szakértőknek írásbeli véleményükben ki kell terjeszkedniök : 1., a tűz által megtámadott erdőréssz faállománya értékének megbecsülésére, melylyel az a tűz kitörése előtt birt ; 2. ugyanazon faállomány értékének megbecsülésére a tűz után. Ezen becslő alapján állapítják meg a 7-ik pont szerint követelhető kárpótlás nagyságát. A becslési eljárás a biztosítottal, amennyiben ez azt kívánja, írásbelileg ismertetendő.

10. Amennyiben a tűz készakarva vagy a biztosított önhibája folytán keletkezett, illetőleg a tűz keletkezésének bejelentése vagy a többi feltétel betartása elmulasztott, vagy ha a biztosított a kár kipuhatolásánál hamis adatokat mondott be, a kárpótlás iránt való igényétől eslek.

11. A közös megegyezéssel megállapított, vagy a bíróság által megítélt kárpótlás a biztosítottnak egy hónapon belül a biztosító-kötvény (Polizze) kiállításának helyén készpénzben kifizetendő.

12. Ha a biztosított erdőrészeket még a tűz kitörése előtt jel-, hitelzálogos vagy más adósság terhelte, ez esetben a társaság a kárpótlást csak abban az esetben fizeti ki, ha az összes hitelezők a kifizetésbe beleegyeznek, kivéve, ha ők maguk a kárpótlási összeg felvételére fel vannak jogosítva.

13. A biztosítási összeg tűz kitörése esetén a tűz által okozott károk következtében fizetendő kárpótlás összegével csökken. Minden tűzkár után úgy a biztosított erdőbirtokosnak, mint a társaságnak (utóbbinak akkor is, ha a tűz keletkezése folytán a bebiztosított erdőréssz faállománya nem is szenvedett kárt) jogában van a beérkezett bejelentést követő két héten belül a kötött biztosítást felmondani. Ez a jog azonban a biztosított erdőbirtokost csak akkor illeti, ha a tűzkár folytán fizetendő kárpótlási összeg legalább is olyan nagy, mint a társaságnak a biztosításért fizetett díjak. Ez a jog mindkét félre nézve megszűnik, ha azt egy hónapon belül nem érvényesítik.

14. A biztosítás felmondása esetén a folyó biztosítási éven tul kifizetett díjak visszafizetendők. Ha a biztosított felmond, ez esetben a f. évre vagy rövidebb biztosítási tartamra befizetett díj nem fizettetik vissza, ha ellenben a társaság mond fel, ez esetben a díjak — amennyiben a felmondás szeptember 1-je előtt történik — a szabályszerű levonások után kifizetendők.

15. A társaság per esetén a biztosítókötvény kiállítás helyén székelő bíróságnak veti magát alá.

Különös feltételek.

A) *Álló fa.* a) A tűz ellen biztosított erdőkben tartós szárazság és erős szél idején tüzet egyáltalában nem, különben pedig minden irányban legalább 3 m-nyire bozót, páfrány stb. és feldolgozott fától mentes helyen szabad gerjeszteni. A tüzet felügyelet nélkül hagyni nem szabad.

b) Ha e tekintetben külön megegyezés nem jött létre, a biztosított egy és ugyanazon dűlőben fekvő összes 60 éven aluli erdőrészeit tartozik biztosítani.

c) Ha az erdő faállománya tövön adatik el, ez esetben a biztosítás azon a napon szűnik meg, amely napon az illető erdőrészek a vevő tulajdonába jutottak. Az el nem adott részek tovább is biztosítva maradnak, ezeket azonban czélszerű külön biztosítani.

B) *Döntött fa.* a) A döntött fa házaktól, melyekben tüzet gerjesztenek, legalább 20 m-nyire rakásolandó. Ha a döntött fát gőzgépekkel dolgozzák fel, ugy e tekintetben, szükség szerint, külön rendszabályokat kell megállapítani.

b) A társaság csak oly összehordott fakészletért fizet kárpótlást, melynek értéke 15.000 márkánál nem nagyobb. Ha a farakodóban biztosított fakészlet értéke 10.000 márkánál nagyobb, ez esetben az egyes farakásoknak legalább 100 m-nyire kell egymástól lenniök.

C) *Feldolgozott fa (vágásterek).* Alkalmas helyeken és pedig különösen a biztosított erdőrészek határain és az azokon keresztül vezető utakon a biztosító intézet táblái láthatólag kifüggesztendők.

A gladbachi társaság által megállapított *díjtételek* 1—60 éves s ennél idősebb faállomány biztosítására és ujonnan létesített erdősitésekre terjednek ki. Az 1—60 évesnél idősebb faállomány biztosításánál nagyobb kiterjedésű s rendezettebb erdőgazdaságokban, a díjtételek határa a tűzveszélyhez, a faállomány korához és neméhez mérten a biztosítási összeg 1000 márkája után 0·4 márkától 5 márkáig terjed és pedig átlagban:

a) Elegyetlen lomb, szál- vagy sarjerdőnél	0·40—0·80	0/00
b) Elegyes lomb- és fenyőszálerdőnél	1	—1½ 0/00
c) Elegyes fenyő- és lomb-sarjerdőnél	2	—3 0/00
d) Elegyetlen fenyőerdőnél és pedig		
	1—8 évesnél	4 —5 0/00
	8—15 „	2½—4 0/00
	15—40 „	1·5—4 0/00
	40 éven túl	0·4 —1·5 0/00

Nagyobb tűzveszély esetén a társaság a díjtételt emelheti.

A legmagasabb 4—5 márkás díjtétel különösen a fenyő fiatalosokra, míg a díjtételek legalsó határa, 0·4 márka, a korosabb állományra vonatkozik.

Most létesített új erdősitések biztosításánál a társaság fenntartja magának, hogy a díjtételeket a körülmények figyelembevételével külön megállapíthassa.

A gladbachi társaság az erdőtüz-biztosításnál, mint az más biztosítási ágban is főelv, abból indul ki, hogy az esélyek (risico) lehetőleg nagy területeken oszolhassanak el, mert csak *tömeges résztvételnél* állapíthatók meg a *díjtételek mérsékelten*. Hogy a biztosító erdőbirtokos már előre tájékozódhassék a díjtételek magassága felől, a társaság mielőtt még az ügylet végleg megkötetné *ideiglenes ajánlatokat* is elfogad, melyek még nem köteleznek semmire sem. Ezekben az ajánlatokban (nyomatványt erre a célra a társaság küld) a feltett kérdésekre, illetőleg a faállomány nemére, korára, értékére továbbá az üzemmódra, a területre nézve felvilágosítást kell adni. Czélszerű az erdőállományt feltüntető térképet vagy legalább kataszteri térképet, vagy kisebb erdőbirtokról egyszerű térvázlatot mellékelni. Leirandó még az erdőrészek szomszédsága is. *Üzemterv szerint kezelt erdőnél* ezt az ideiglenes ajánlatot a bemutatott üzemterv alapján a társaság maga *díjmentesen* készíti el. Ha már most a biztosító az ideiglenes ajánlatot elfogadta, akkor a végleges ajánlat alapján állítják azután össze a biztosítási kötvényt (Polizze).

*

Lássuk már most a hazai biztosító intézetek eljárását.

Hazánkban, mint már említém, a biztosításnak szóban levő neme ez ideig még nincsen annyira elterjedve, illetőleg még nincs annyira kifejlődve és eddig inkább csak vágásterületek, letarolt erdők és felrakásolt fakészletek biztosítására szorítkozik. Legnagyobb hazai intézetünk, az Első magyar ált. biztosító társaság eme biztosítási ág bevezetésével most foglalkozik, eddig ilyenmő koczkázatokot csak esetenként vállalt magára. Az idegen, de nálunk meghonosodott, nagyobb intézetek közül a trieszti Assicurazioni Generali, a Duna s más intézetek a biztosításnak e nemét már bevezették. A „Generali“, mint hallottam, különösen az 1904., 1905. évi száraz években erdő-tűzkárokból kifolyólag több százezer koronát fizetett ki a biztosítóknak.

A tüzbiztosításnál többé-kevésbé hasonló eljárást alkalmaznak,

mint az előbb említett gladbachi társaság. Az Első magyar ált. biztosító társaságnak, mint említém, még nincs véglegesen meg-szövegezett erdőbiztosítási ajánlati űrlapja, a többi társaságnak kezemben megfordult tüzbiztosítási ajánlatainak szövegezése azonban, sajnos, *kivánni valót* hagy hátra, amennyiben egyes szak-kifejezések a németből *rosszul vannak lefordítva* és az erdészeti tudományok szempontjából is *kifogás alá esnek*.

A társaságok kérdései nálunk általában a következők:

Üzemterv szerint, ezek hiányában hogyan kezeltenek a biztosítandó erdők? Összefüggő területet képeznek-e, sík vagy hegyi vidéken terülnek-e el, könnyen vagy nehezen hozzáférhetőek-e? Milyen más erdőkkel, nevezetesen újabban létesített fiatalosokkal határosak a biztosítandó erdők? Milyen távolságnyira fekszenek községtől, utvonaltól, vasuttól? Tűz kiütése esetén milyen idő alatt lehet az erdőbe jutni? Vezet-e vasut az erdőn keresztül? Ha vezet, van-e védőpáztája? Ipartelepek vannak-e a közelben? Faszenet égetnek-e? Mikor történik a fa döntése? A biztosítás az álló, a közelben döntésre kerülő vagy már döntött fakészletre vonatkozik-e?

Ki-é az erdő? A kihasználást ki gyakorolja, illetőleg ki bérlí? Miként, mily választékokban történik a fa kitermelése? Milyen munkások alkalmaztatnak a kihasználásnál s kiszállításnál? Mennyi a munkaköltség? Az egyes rakodóhelyek hol vannak? Az őrzési szolgálat berendezése leirandó.

Volt-e az erdő biztosítva, mikor s mely intézetnél? A biztosítás nem lett-e visszautasítva?

Az erdőben létező faállomány részletezendő terület, fanem, fatömeg és korosztály szerint. A meglévő fatömeg köbméterekben mutató ki, hasonlóképen a növekedés évenként, holdankint s egészben. Kimutató az egységár köbméterekben, a fatömeg értéke, kezelési költség (kihasználás, esetleg irtás, kihordás, szállítás). A biztosítási ajánlathoz lehetőleg térkép is csatolandó a biztosítandó erdőről.

A hazánkban működő biztosító intézetek *biztosítási feltételeinél* első feltételnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 9—13. szakaszai rendelkezéseinek betartása van kikötve. Nemcsak a tüzbiztosítási ajánlatok, de a biztosítási *feltételek* szövegezése is, sajnos, erdészeti

szempontból *erősen kifogás alá esik*, sőt zavarokra, perekre is adhat okot a szakkifejezések helytelen magyarázása és meg nem felelő kifejezések alkalmazása miatt.

A főbb feltételek nálunk általában ezek:

Kikötik, hogy egy és ugyanazon birtokos tulajdonát alkotó egyazon erdőbirtokhoz tartozó, egész erdőállomány biztosítása felajánltassék. Eszerint az erdőállomány egyes részei, egyes fanemei, vagy egyes erdőterületek, melyek az ajánlattevő tulajdonát alkotják, nem vonhatók ki a biztosításból.

Erdősítéseknél és 20 éven aluli erdőknél, ahol a faállomány értéke a faállomány befektetési értékét rendszerint nem éri el, a biztosítás a faállomány befektetési értékére terjed ki. Minden egyéb faállománynál a biztosítás csakis a közönséges faértékre érvényes és a fatörzs köbtartalmára terjed ki, a tuskó (60 centiméterig a föld felett), a korona, az ágak és a rözse kizárásával.

Az erdő talaján előforduló egyéb terményre (hulladékfa, fű) a biztosítás nem terjed ki.

Tűzkár következtében felmerülő erdőösítési költségeket a társaság nem térít meg.

20 éven aluli faállománynál tűz esetében a befektetési érték képezi a kár kiszámításának alapját; a befektetési érték megállapításánál az erdőösítési és pótlási költségek, továbbá az illető osztálynak megfelelő katasztrális tiszta jövedelme vétetik alapul 3% évi kamatlábbal kamatoztatva a faállomány korának megfelelően.

A lombfaerdők tuskói csak az esetben tekintetnek biztosítottaknak, ha azok sarjadása révén ujul fel az új erdő.

Minden egyéb faállománynál (20 éven felül) vagy már ledöntött fakészleteknél (ha az utóbbiak is biztosítottak) a kártérítési számítás alapjául csupán az önköltségek szolgálnak, oly hozzáadással, hogyha a fa eladási értéke a tűz színhelyén és napján az önköltségeket nem éri el, kártérítési alapul az eladási (piaczi) érték veendő.

Ha a biztosított erdő értéke, illetve befektetési értéke, vagy a fakészlet értéke a tűzkár idején az arra biztosított összeget meghaladja, a kártérítés megfelelő arányban (pro rata) eszközöltetik; ha az érték kisebb, mint az arra biztosított összeg, a kártérítés a kisebb érték alapján történik.

A biztosítás nem terjed ki az erdőtüz leküzdése és lokalizálása folytán felmerülő költségekre, melyeket ennél fogva az illető társaság megtéríteni nem tartozik.

Oly fakészletek, melyek további megmunkálás céljából ipari telepekhez, fűrészekhez, faiparigyrakhoz stb. szállítottak, a biztosításba nincsenek belefoglalva; csakis abban az esetben terjed ki ilyen készletekre is a biztosítás, ha azok az iparteleptől legalább 30 méternyi teljesen szabad beépítetlen és berakatlan tér által vannak elválasztva.

Szállítható lokomobil-fűrészeknek alkalmazását az erdőben vagy a vágásterületen ahhoz a feltételhez kötik, hogy a fűrészhely a legközelebbi erdőállománytól és biztosított fakészletektől minden irányban legalább 50 méternyi

igazol és ami kétségtelenül onnan is ered, hogy az említett biztosító társaság ezt a biztosítási ágat az erdészeti tudomány ismereteinek és alapelveinek figyelembevétele és megfelelő alkalmazása mellett is léptette életbe.

A gladbachi társaság továbbá az 1—60 éves, egy és ugyanazon határban elterülő erdőrészek egész faállományának kötelező biztosítását követeli. 60 éves kornál idősebb vagy ennél hosszabb vágásforgás mellett kezelt erdőknél tehát a birtokosra van bízva, hogy kívánja-e azokat biztosítani vagy nem. A hazánkban működő intézetek feltételei szerint kivétel nélkül *minden koru* erdőrész biztosítandó.

Egyéb kevésbé jelentékeny eltérések a közölt biztosítási feltételek szövegének összehasonlításából vehetők ki.

III. Következtetések.

A *münchen-gladbachi* biztosító társaság, melynek érdeme, hogy Németországban a biztosításnak ez az ága a köz és az erdőbirtokosok javára a gyakorlatban modern alapokon, tehát az erdőgazdaság elveinek is megfelelőleg meghonosított, már 8 év óta sikerrel működik s eddig 1937.25 hektáron leégett erdő után kárpótlásul mintegy 423.655 márkát fizetett ki az érdekelteknek.

Ezen és a többi társaság fent vázolt eljárása és a közölt biztosítási feltételek általánosságban a követelményeknek megfelelően ugyan, mégis az erdőbirtokos közönség szempontjából nem mulaszthatom el, hogy a már említetteken kívül néhány hiányra, illetőleg kétséges kérdésre rá ne mutassak.

A *korosabb* faállománynak a kötelező biztosításba való belevonását pl., mint ez néhány nálunk is működő intézetnél divik, nézetem szerint nem kellene megkövetelni, mert hiszen a korosabb erdőrészekben a tüzesetek is ritkábban fordulnak elő.

Az ismertetett biztosítási feltételek szerint, továbbá a keletkezett tűz oltása alkalmával felmerült *költségek és károsítások* (nyiladékok vágása, árkok huzása, ellentüzek gyujtása stb.) *költségei* nem térítetnek meg, pedig részemről kívánatosnak tartanám, hogy az ilyen költségek is legalább részben belevonassanak a biztosítási ügyletbe, mert azok sokszor jelentékenyek lehetnek.

Az erdőtüzbiztosítás kérdésével foglalkozva ezek után azt kérdezhetjük, vajon szükség van-e az erdőnek tűz ellen való biztosítására tekintettel arra, hogy míg másnemű felhalmozott készletek, ingóságok, épületek elégése esetén a tulajdonos teljesen tönkre is mehet, addig a tűz által az erdőben okozott kár csak később érezhető, pl. fiatalosok leégésénél a birtokos a gyéritésből befolyó jövedelemtől esik el, idősebb faállomány elégésénél pedig — miután az ritkán ég hamuvá — még nem remélt haszonhoz is jut. *Fiatalosok elégésénél viszont több évi növedék pusztul el egyszerre.* Utóbbiakból tehát az következtethető, hogy a tűz ellen különösen az *erdők fiatal koru faállományát és erdősitéseket* lesz legzűlszerűbb tűz ellen biztosítani, miért is okvetetlenül szükséges, hogy az ajánlat benyújtásánál a biztosítandó erdőrészeket kor, fanem és termőhelyi jóság szerint is elkülönítsük, mert különben a korosabb s értékeesebb faállomány biztosítása a díjakat jelentékenyen emelné, holott az a tűzveszélynek kevésbé van kitéve.

Nagyobb erdőbirtoknál továbbá a tűz által okozott kár több évre elosztható, kisebb birtoknál ellenben inkább megérezhető a kár, erre való tekintettel tehát különösen *a kisebb magán erdőbirtokosok, a magánuradalmak, főleg az ugynevezett paraszterdők birtokosai, községek, közbirtokosságok, testületek stb.* tennék jól, ha erdeiket tűz ellen biztosítanák, míg az államnak, melynél *az önbiztosítás* rendszere inkább alkalmazható, az kevésbé ajánlható, mert drága is volna.

A fentebbiekből még az is következtethető, hogy a *rendszeresen, azaz üzemterv szerint kezelt* erdőbirtokot minden társaság szívesebben fogja tűzbiztosítás végett elfogadni. Az ily erdőbirtok ugyanis nagyobb biztosítékot nyújt minden társaságnak, mert rendezett gazdaságban, az üzemi nyilvántartások pontos vezetését is feltételezve, a fizetendő kártérítés méltányos megállapítása lényegesen meg van könnyítve. A biztosítási időszak kezdetén megállapított, illetőleg bevallott érték is a biztosítási időtartam alatt leginkább azokra az erdőkre nézve lesz kielégítő, melyek üzemterv szerint kezeltetnek, illetőleg, ahol a használat évenként és tartamosan történik.

Hogy a kisebb erdőbirtokok is, melyeken szünetelő üzemben

folyik a gazdálkodás, tűzkár ellen biztosíthatók legyenek, a többször említett gladbachi társaság *a várható növekedést* a biztosított faállománynyal együtt biztosítja oly módon, hogy a biztosítási összeget évenként bizonyos, a biztosított (ajánlattevő) által az üzemlésnak, kornak, fanemnek és termőhelyi jósnak megfelelően megállapítandó százalékkal emeli. A legmagasabb növekedési százalékat pl. jó talaju luczfenyőerdőknél alkalmazza, míg a legalacsonyabbat a cserkéreg termelésre használt erdőknél, melyeknek értéke a cserkéreg alacsony piaci ára miatt tudvalevőleg leszállt.

Az előbbiekből még az is kitűnik, hogy a biztosításnak ez az ága *nem csekély szakavatottságot igényel az erdészeti tudományokban is*, mit a münchen-gladbachi társaság, mint már említém, azáltal is elismert, hogy az erdőbiztosítással sikerrel foglalkozó osztálya vezetését külön erdészeti szakértőre bízta.

A vágásterek és farakodók biztosítása különösen a favállalkozókat és fakereskedőket érdekelheti. Néhány hazánkban működő intézet tudtommal a letarolt vágástér faanyaga értékének $\frac{3}{4}$ részéig fogad el biztosítást.

Helyes könyvelést feltételezve, valamely farakodóban keletkezett tűzkár nagyságát mindig könnyen meg lehet állapítani. Az érték megállapításánál a számítás alapját a beszerzési árak és a kiadott munkabérek összege képezi.

A statisztika azt bizonyítja, hogy törvényeinknek *tűzrendészeti intézkedései* az erdőtüzek korlátozása tekintetében nálunk még *nem elegendők* és hogy az amugy is nehezebben megvédhető s megőrizhető erdőbirtok megóvása érdekében a tűzbiztosítás üzletágának meghonosítása útján, tehát *társadalmi uton* is kell intézkednünk.

A kir. erdőfelügyelőségek szives előzékenysége folytán sikerült az 1901—1905-ig lefolyt öt évben előfordult erdőtüzesetekből az alábbi tanulságos kimutatást összeállítanom. *Az adatok évenként és átlagosan értendők.*

Ezek szerint az adatok szerint az utolsó 5 évben *évenként s átlag* 13.993 k. holdnyi erdőterület égett le, átlag mintegy 289.240 K értékben. Ezek az adatok azonban meggyőződésem szerint korántsem tekinthetők teljeseznek, mert e tüzeseteken kívül

bizonyára jelentékeny azoknak az eseteknek a száma, melyek a hatóság tudomására egyáltalán nem jutottak, illetőleg bejelentve nem lettek.

A bejelentett tüzesetekből lomberdőre esik *évenként s átlag* mintegy 69⁰/₀, fenyőerdőre 31⁰/₀. Ennek egyfelől az a magyarázata, hogy nálunk sokkal több a lomberdő, mint a fenyves, de másfelől arra is vall, hogy a lomberdő is nagyobb mértékben van a tűzveszélynek kitéve, mint általában hiszik.

Üzem módok szerint sarjerdőkre 33⁰/₀, szálerdőkre 67⁰/₀ esik, míg korosztályok szerint a tüzesetek eloszlása körülbelül a következő: 1—20 éves erdő 53⁰/₀, 21—40 éves erdő 27⁰/₀, 41—60 és több éves erdő 20⁰/₀.

Az elégett területnek tulnyomó része tehát a vágásterületekre, erdősítésekre és fiatalosokra esik és ezeknek is a legnagyobb részét elegyetlen fenyőerdők alkották.

A tüzesetekből 69⁰/₀ alom (futó) tüzre, 21⁰/₀ koronatüzre, 1⁰/₀ talajtüzre és 9⁰/₀ a vágásban feldolgozott faanyagra esett.

Végül a tüzesetek 72⁰/₀-a vigyázatlanságból, 38⁰/₀-a pedig — nagyrészt legalább — gyújtogatásból eredt (ebből mintegy 8—10⁰/₀-ra tehető a vasut által okozott tüzeset).

A legtöbb tüzeset április—július hóban fordult elő s leginkább a száraz 1904. évre esett. Hazánkban az erdei tüzesetek előfordulása, a lakosságnak az erdő iránt táplált szeretete, kimélete, illetőleg az illető vidék műveltsége szerint az ország általában a következő három csoportra volna nagyjában felosztható oly értelemben, hogy az első csoportba tartozó megyékben aránylag legkevesebb az erdei tüzeset, a harmadikba tartozókban a legtöbb:

I. csoport. A dunántuli vármegyék. Árva, Bács-Bodrog, Békés, Borsod, Csanád, Csongrád, Esztergom, Hajdu, Heves, Jászkun-Szolnok, Komárom, Liptó, Máramaros, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony, Szabolcs, Trencsén, Turóc.

II. csoport. Abauj-Torna, Arad, Bars, Bereg, Bihar, Gömör-Kishont, Hont, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Sáros, Szatmár, Szepes, Szilág, Temes, Ung, Zemplén, Zólyom.

III. csoport. Az erdélyi vármegyék és Krassó-Szörény.

Eszerint a három csoport szerint volnának a díjtételek is megállapíthatók úgy, hogy minden magasabb csoport díjtételei drágábbak a nála alacsonyabb csoport díjtételeinél.

Tételek száma	Kertületi kir. erdőfelügyelőség		várnegyék megnevezése	Erdőtíz-csetek száma	Leégett erdőnek		A leégett erdőállományból esik százalékokban						
					kiterjedése kat. hold	értéke korona	lomb-erdőre	fenyő-erdőre	1—2021—40		szál-erdő üzem-üzem-ben	sav-erdőben	
									éves erdőre	41 és több			kezelt erdőre
1	Budapest	---	Pest, Esztergom, Fejér,	10	55	2000	100	---	75	20	5	80	20
2	Pozsony	---	Szolnok Pozsony, Bars, Nyitra Arva, Liptó, Irencsen,	15	207	10000	80	20	10	30	60	70	30
3	Turócszentmárton	---	Turóc	5	43	1979	7	93	20	30	50	100	---
4	Besztercebánya	---	Hont, Nógrád, Zólyom	15	119	10264	75	25	84	16	---	80	20
5	Miskolc	---	Borsod, Gömör, Heves	49	660	16000	96	4	81	6	3	40	60
6	Kassa	---	Abaujtorna, Sáros, Szepes	41	302	34600	45	55	74	1	25	91	9
7	Ungvár	---	Bereg, Ung, Zemplén	30	651	3116	90	10	70	20	10	90	10
8	Máramarossziget	---	Máramaros, Ugocsa	16	406	2984	70	30	50	30	20	95	5
9	Debreczen	---	Szatmár, Szabolcs, Hajdú Bihar, Szilágy, Bekés	15	308	2310	100	---	64	7	29	57	43
10	Nagyvárad	---	Kolozs, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód	54	1830	2200	100	---	60	20	20	70	30
11	Kolozsvár	---	Beszterce-Naszód	55	604	25775	62	38	60	9	31	84	16
12	Marosvásárhely	---	Csik, Marostorda, Udvarhely	76	2303	86790	33	67	34	28	38	64	36
13	Brassó	---	Fogaras, Háromszék, Brassó, Nagyküküllő	104	728	18798	90	10	40	40	20	80	20
14	Nagyszeben	---	Alsófehér, Kisküküllő,	68	840	10661	94	6	40	25	35	30	70
15	Déva	---	Szeben, Tordaaranyos Arad, Hunyad	140	2368	41308	78	22	39	26	18	53	47
16	Temesvár	---	Krassó-Szörény, Temes Torontál, Csongrád,	44	2319	11000	76	24	47	5	48	100	---
17	Szeged	---	Csanád, Bácsbodrog	26	42	1505	100	---	88	12	---	100	---
18	Pécs	---	Baranya, Somogy, Tolna	10	41	2500	88	12	100	---	---	60	40
19	Szombathely	---	Sopron, Vas, Zala Komárom, Győr, Veszprém, Moson	24	70	3000	70	30	70	26	4	70	30
20	Győr	---	Moson	10	97	2450	90	10	100	---	---	20	80

Az utóbbi években tapasztalat szerint az erdőtüzek számban és kiterjedésben egyáltalán és tetemesen szaporodtak, mi talán a vasuti hálózatok évről-évre növekedő kiterjedésének és a megszorodott vonatjáratoknak, ezenkívül még annak is tulajdonítható, hogy az erdősítéseknél, különösen a kopárterületek oly nagy pénzáldozatot és mind szélesebb mérvben történő beerdősítésénél tulnyomó részben a talajt javító, gyorsabban növekedő, de nagyobb tűzveszélynek is kitett fenyőféléket alkalmazták.

Hazánkban eddig leginkább a vágásterületeket és a vágásterületeken felhalmozott s kitermelt faanyagot biztosítják tűz ellen. A biztosítók ugyyszólván kizárólag a fatermelők s a fakereskedők sorából kerülnek ki, akik kitermelés céljából kisebb-hosszabb időre erdőrészeket kihasználás végett bérbe vesznek vagy megvásárolnak.

Ez az eljárás leginkább a még most mindig divó tövön való eladásnak következménye s meg vagyok győződve, hogy amint az erdőbirtokosok is mindinkább a házi kezelésre térnek át, erdeiket is nagyobb kiterjedésben fogják tűz ellen biztosítani s akkor nem fogja az erdőbirtokosokat, mint fennebb kimutattam, évenként átlag 300.000 K-nyi kár, mindennemű ellenérték nélkül sujtani.

Nemzetgazdasági szempontból, értékben ugyyszólván napról-napra emelkedő hazai erdőállományunk megóvása és erdőbirtokosaink anyagi érdekeinek megkimélése érdekében tehát kívánatos volna, hogy a mai korban, amidőn már a kötelező tűzbiztosítás életbeléptetését a közvélemény is követeli, lehetőleg az állam támogatása és ellenőrzése mellett nálunk is minél szélesebb körben *tömegesen karolnák fel az erdőtűz ellen való biztosítás* hasznos és hathatós védelmi eszközt nyújtó intézményét, melynek a fent röviden vázolt, modern alapokon való fejlesztése és a díjtételek leszállítása kapcsán minél szélesebb körben való kiterjesztése elől — mint közgazdasági követelmény elől — azt hiszem biztosító intézeteink sem térhetnek már ki. A biztosítás tűzkáron kívül *jégverés* ellen való károk biztosítására is ki volna terjeszthető, természetesen e tekintetben csak 7—10 éves erdősítések biztosításáról lehetne szó, melyeknél a jég nagyobb kárt okozhat.

Erdőgazdasági szempontból még azért is nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk a biztosítási intézmény szélesebb alapokon

való meghonosodásának és népszerűsítésének, mert az a *kisebb erdőbirtokok okszerű kezeltetését és általában az erdők hitelképességét is tagadhatatlanul* elősegíteni illetőleg emelni fogja és az erdőnek hiteljelzálogi megterhelhetésére is biztosítékot nyújt.

*

Szerencsésnek érzném magamat, ha az erdőnek tűz ellen való biztosítása ügyének ismertetése s a tűzkárok modern alapon való kárpótolhatására vonatkozó jelen, szerény közleményem által a szakközönség, valamint az illetékes biztosítási intézetek figyelmét sikerült volna e biztosítási ág szélesebb felkarolására irányítanom és hozzájárulnom ahhoz, hogy evvel az intézménnyel mielőbb megbarátkoznának ott is, hol eddig az ellen tartózkodóan viselkedtek.

